

УДК 130.3:141.5 (477)

ІДЕЯ СПЕЦИФІЧНОЇ МІСІЇ УКРАЇНЦІВ У ДУХОВНО-МАТЕРІАЛЬНІЙ ЕВОЛЮЦІЇ ЛЮДСТВА У ФІЛОСОФІЇ М.ХВИЛЬОВОГО

Студ. Д.В. Прасол, гр. БДweb-16

Науковий керівник доц. Р.В. Множинська

Київський національний університет технологій та дизайну

Мета і завдання. Мета. Виявити особливості стану духовної культури, який зумовлює необхідність культурологічного осмислення етапних для розвитку кожної національної культури явищ до яких, безперечно, належить і творчість М. Хвильового. Провідне місце в цій відповідальній світоглядній діяльності займає філософія М.Хвильового, розкрити особливості його світогляду, прогресивну ренесансну думку, збагнути його філософський меседж наступним поколінням і є метою цієї наукової розвідки. стану духовної культури зумовлює необхідність культурологічного осмислення етапних для розвитку кожної національної культури явищ до яких, безперечно, належить і творчість цього мислителя.

Завдання. Основним завданнями вивчення спадщини видатного письменника є ознайомлення з основами його філософії, діалектикою і логікою творчого мислення, формування уявлень про етапи розвитку філософської думки, його соціально-історичний та духовний контексти. Важливо знайти інтегруючі чинники духовних процесів, що визначали б пріоритети суспільної думки, а значить і напрямки теоретичних пошуків. В цьому контексті, видається за необхідне залучити до орбіти культурологічного дослідження поняття "національна ідея" як того критерію, що найбільш адекватно виражає світовідчуття та світосприймання народу, адже будь-яка "ідея викривається у плоті і крові, в життєвій взаємодії з тим середовищем, в якому виховується людський дух до її усвідомлення"

Об'єкт дослідження. Розглядається філософська спадщина Хвильового (Фітільов) Миколи Григоровича (1893 - 1933) - українського поета, прозаїка, культуролога, ідеолога українського Відродження 1920-х рр., організатора низки мистецьких угруповань. Свої філософські погляди він розвивав у художніх творах та публіцистиці під маскою державної комуністичної ідеології, за допомогою прийомів, названих ним "свідоме парикмахерство", "запах слова" та інших езопівських кодів, спираючись на близькі йому висловлювання офіційних ідеологів. Основною ідеєю публіцистики Хвильового була візія азійського ренесансу й пов'язана з нею концепція культурної революції в Україні. Україна завдяки своїй специфіці європейської колонії євразійської імперії може і повинна стати промотором ренесансу Азії. Для цього вона мусить сама вийти зі стану провінційного "Сонгороду".

В основі історіософії і культурології Хвильового лежить циклічна модель еволюції, подібна моделям "євразійців" (Євразію) Хвильовий вніс ідею специфічної місії українського народу в духовно-матеріальній еволюції людства.

Методи та засоби дослідження. У роботі були використані такі методи, як спостереження, аналіз, синтез, порівняння, які дали можливість дослідити філософські ідеї М.Хвильового, проаналізувати спадщину митця.

Наукова новизна та практичне значення отриманих результатів. Було виявлено, що ще на початку ХХ століття, у своїх творах Хвильовий висловив вимогу перед новою українською літературою припинити наслідувати Москву й орієнтуватися на «психологічну Європу». Вважав, що на зміну провідній ролі Європи в культурному процесі має прийти «євразійський Ренесанс», у якому провідну роль відводив новій

українській культурі. Відтак, Хвильовий наголошував на необхідності позбутися залежності від «російського диригента». Перед нами, писав він, стоїть таке питання: на яку зі світових літератур взяти курс? В будь-якому випадку, не на російську. Від російської літератури, від її стихії українська поезія повинна втікати як можна швидше. Справа в тому, що російська література віками тяжіє над нами, як хазяїн положення, який привчив психіку до рабського наслідування. Європа - це досвід багатьох віків. Це не та Європа, якій Шпенглер оголосив «присмерк», не та, що гние, і до якої вся наша ненависть. Це Європа грандіозної цивілізації, Європа - Гете, Дарвіна, Байрона, Ньютона і т. д. Це та Європа, без якої не обійдуться перші фаланги азійського ренесансу. Стан питання значною мірою визначається відсутністю єдиної думки щодо сутності явища-українська ідея – і вживанням самого терміну у різних по суті значеннях. Відповідно до цього не окресленою залишається й така інтелектуальна течія як філософія української ідеї. Враховуючи це, актуальність теми дослідження також зумовлена теоретичним і практичним станом питання: недостатньою теоретичною розробленістю проблеми “українська національна ідея” на рівні власне філософському та практично повною відсутністю спеціальних в цьому плані досліджень стосовно творчості М. Хвильового. Що стосується погляду на теоретичні праці та художні твори М. Хвильового як на структурні рівні, що складають єдину ідейну систему, аналізу їх кореляції як відбитка стану національної свідомості людини тієї доби, то таких спроб на даний момент у вітчизняній дослідницькій літературі навіть не існує.

Результати дослідження. Отже, сама національна ідея займає чітко визначене місце в структурі того чи іншого світогляду, що значною мірою впливає на визначення пріоритетних проблем національної культури та способи їх розв’язання у межах певної соціальної доктрини. З огляду на це, визначення філософського змісту української національної ідеї в культурологічній спадщині одного з діячів українського відродження 20-х років ХХ ст. – М. Хвильового, надає ідейної цілісності теоретичному й художньому доробку письменника. Це дозволяє пояснити специфіку творчості М. Хвильового, відповідно, визначити її місце в загальній лінії розвитку філософії української ідеї, й ,таким чином, глибше зрозуміти перебіг, етапи і зміст цього процесу в цілому. Традиція осмислення творчої спадщини М. Хвильового умовно розпадається на два рівні: перший – літературознавчі дослідження, що розглядають спадщину письменника з позицій літературної критики, другий – роботи, що аналізують теоретичний доробок М. Хвильового в межах політологічного дискурсу. Ці два погляди демонструють свою недостатність з точки зору аналізу проблеми (філософії української ідеї), бо розглядають її як вторинний результат досліджень інших аспектів публіцистичної спадщини письменника.

Висновки. Сучасним завданням є національне відродження України, що передбачає відтворення і філософське осмислення історичної пам’яті нації. Це стає можливим лише шляхом вироблення принципово нових концептуальних підходів до висвітлення інтелектуальної історіософії України. Потрібні такі підходи до осмислення процесу українського національного відродження ХІХ – початку ХХ ст., які б дозволяли усвідомити закономірності розвитку та специфічні особливості української культури в означений період та з’ясувати історико-культурні перспективи сучасного українського соціуму.

Ключові слова: азіатський ренесанс, концепція культурної революції, європейська колонія, євразійська імперія, циклічна модель.